

سند بخش آب
مجموعه اقدامات اساسی لازم برای تحقق اهداف پیش‌بینی شده در اسناد
توسعه بخشی و فرابخشی
تصویب‌نامه شماره ۲۹۰۹۸/ت/۲۴۸هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۱۱ هیأت وزیران

- ایجاد زمینه‌های لازم جهت مدیریت جامع و توأمان عرضه و تقاضای آب
- ایجاد ساختار مناسب جهت اعمال مدیریت جامع‌نگر و به هم پیوسته در حوضه‌های آبریز
- تقویت مبنای تصمیم‌گیری و مدیریت بخش آب براساس مشارکت هر چه سریعتر ذی‌نفعان در حوضه‌های آبریز
- اعمال مهندسی ارزش و زنجیره تامین تا مصرف
- ایجاد نظام‌های توزیع آب، متناسب با شرایط اقلیمی و نوع مصرف
- اعمال ساز و کارهای تشویقی در استفاده از فناوری‌های مصرف پایین آب
- اعمال محدودیت‌ها، سهمیه‌بندی‌ها و ممنوعیت در شرایط کمبود آب
- تدوین لایحه جامع آب کشور
- تهیه و اجرای برنامه‌های جامع آب در حوضه‌های آبریز سی‌گانه کشور
- افزایش بهره‌وری در تاسیسات آب و مصارف آب
- تخصیص آب به محصولات با نیاز آبی کمتر و بازدهی اقتصادی بیشتر
- هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی به منظور تطبیق الگوی کشت مناسب در مناطق مختلف با امکانات و ظرفیت‌های آبی موجود
- بهره‌گیری از فناوری نوین در راستای بازچرخانی پساب‌ها در چرخه مصارف
- کاهش تلفات آب و توسعه روش‌های آبیاری نوین و کم مصرف
- برقراری استانداردهای لازم به منظور ارتقای بهره‌وری و عوامل و منابع تولید و کاهش تلفات
- همزمانی و هماهنگی در اجرای طرح‌های ذخیره‌سازی و تامین آب با شبکه‌های آبیاری و زهکشی و برنامه‌های آبخیزداری حوضه بالادست و ایجاد نظام بهره‌برداری بهینه و نگهداری شبکه‌های پایین‌دست
- واگذاری فعالیت‌های عمومی، خدماتی، نگهداری و بهره‌برداری تاسیسات به بخش خصوصی و تعاونی
- استفاده از ابزارهای اقتصادی و انگیزشی جهت صرفه‌جویی منطقی و بهره‌وری بیشتر آب
- افزایش راندمان در کلیه مراحل تامین، انتقال و توزیع و تحویل آب
- توسعه بهره‌برداری هماهنگ از منابع آب در راستای تحقق توسعه پایدار
- توسعه بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی در چارچوب ظرفیت قابل تحمل محیط‌های آبی همراه با تحویل حجمی آب
- بهره‌برداری تلفیقی از منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی براساس ظرفیتهای موجود و انواع مصارف در راستای احیای آبخوانها با بیلان منفی و اصلاح نسبت به مصارف آب‌های سطحی و زیرزمینی
- بهره‌برداری از آب‌های غیرمتعارف (آب‌های فسیلی، شور و لب شور، جمع‌آوری باران) جهت مصارف ویژه
- بهره‌برداری از پساب‌های تصفیه شده در چرخه مصارف آب

- ایجاد نظام مدیریت جامع منابع آب کشور براساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین در حوزه‌های آبریز کشور و اجرای آن در حوزه کرخه

- تعیین ارزش آب با در نظر گرفتن ملاحظات زیست محیطی، برابری و تساوی در فرصت استفاده از آب و خدمات وابسته به آن
  - ارزش‌گذاری آب در مصارف مختلف در نظام‌های مختلف بهره‌برداری با توجه به ملاحظات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی
  - تخصیص آب براساس ارزش‌گذاری مصرف و هزینه‌های کامل آب
- مدیریت نظام بازار و نظارت اقتصادی
  - بهبود مدیریت هزینه استحصال و درآمد حاصل از فروش آب طرح‌های منابع آب
  - تقویت جایگاه تحلیل مالی و اقتصادی در ارزیابی طرح‌های منابع آب
  - تقویت بازارهای محلی، منطقه‌ای و ملی آب
  - تشویق مبادله آب و تثبیت حقوق آب از دیدگاه مدیریت حوضه‌ای آب
- اقدامات سازه‌ای جهت حفاظت و تعادل بخش کمی و کیفی منابع و مصارف آب در حوزه‌های آبریز و جبران افت سطح آبخوان‌های زیرزمینی و استقرار مدیریت ریسک
  - تجهیز چاه‌های بهره‌برداری کشور به کنتورهای هوشمند به منظور کنترل دقیق میزان بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی و تحویل حجمی آب
  - تقویت آبخوان‌های زیرزمینی با بیان منفی از طریق اجرای پروژه‌های تغذیه مصنوعی و پخش سیلاب در مناطق مستعد
  - نوسازی و ایمن‌سازی تجهیزات و تاسیسات آبی
  - تقویت عملیات حفاظت و مهندسی رودخانه و تعیین حریم و بستر رودخانه‌ها و سواحل مرزی و داخلی
  - توسعه و تجهیز سامانه سنجش کمی و کیفی منابع و مصارف آب به منظور رفتارسنجی آنها، پیش‌بینی و پایش سیل و خشکسالی
  - اجرای طرح‌های آبخیزداری در راستای جلوگیری از فرسایش و تخریب خاک و رسوب‌گذاری بعدی در مخازن، آبراه‌ها، سواحل و رودخانه‌ها و تنظیم رژیم رواناب‌ها
  - ایجاد تاسیسات لازم جهت تصفیه، فاضلاب‌ها و پساب‌ها و استفاده مجدد از آنها
  - احداث تاسیسات آبرسانی شهری و روستایی
  - احداث سده‌های زیرزمینی جهت کنترل کمی و کیفی آب‌های زیرزمینی و جلوگیری از تداخل آب‌های شور و شیرین مناطق ساحلی، کویری و کفه‌ها
  - اتخاذ تدابیر و اقدامات غیرسازه‌ای جهت حفاظت و تعادل بخشی کمی و کیفی منابع و مصارف آب و جبران افت سطح آبخوان‌های زیرزمینی و استقرار مدیریت ریسک
  - تعیین میزان بهره‌برداری بهینه از منابع آب محدوده‌های مطالعاتی کشور براساس اسناد ملی آب (سند مصارف بهینه آب کشاورزی) و لحاظ نمودن سهم محیط زیست در چارچوب بازتولید و میزان تجدیدشوندگی آنها به ویژه در منابع آب زیرزمینی
  - تجدیدنظر در تخصیص‌های قبلی و جایگزین نمودن بخشی از تخصیص‌های داده شده به کشاورزی از آب زیرزمینی از طریق پساب‌های تصفیه شده و سایر منابع آب سطحی

- تدوین استانداردهای لازم جهت حفاظت و پایداری منابع آب و اتخاذ تدابیر قانونی و مقررات و نظام پرداخت تسهیلات و جریمه به منظور جلوگیری از تخلیه آلاینده‌ها به منابع آب
- صدور پروانه بهره‌برداری براساس اسناد ملی آب
- استقرار نظام تخصیص مبتنی بر حسابداری منابع و مصارف آب

- تقویت مشارکت مردمی در کلیه مراحل تصمیم‌سازی، مدیریت بهره‌برداری و نگهداری آب

- اعطای تسهیلات لازم به بهره‌برداران آب در راستای جلب منابع مالی بیشتر از بخش خصوصی جهت سرمایه‌گذاری و تسریع در اجرای طرحهای تامین آب
- تقویت مشارکت مردمی از طریق حمایت‌های قانونی و تشویقی و تسهیل در انتقال مدیریت و امور تصدی‌گری به تشکلهای بهره‌برداری
- واگذاری بهره‌برداری و نگهداری شبکه‌های توزیع به تشکلهای آب‌بران
- ایجاد زمینه‌های لازم جهت جلب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش آب
- به‌کارگیری روشهای مناسب جلب سرمایه‌های بخش خصوصی برای اجرای طرحهای منابع آب

- احداث سازه و تاسیسات آبی لازم جهت توسعه و بهره‌برداری از منابع آب

- اصلاح، مرمت، نوسازی و بازسازی و علاج‌بخشی سدها، شبکه‌های آبیاری و زهکشی و سایر تاسیسات آبی
- کنترل بهره‌برداری از آبهای سطحی با اولویت ویژه در مهار آب خروجی کشور و منابع آبهای مشترک از طریق ساخت سدهای مخزنی، سازه‌های آبی کوچک، تاسیسات انتقال آب و اجرای طرحهای مکمل تامین آب
- انجام عملیات ساختمانی جهت افزایش ظرفیت‌های موجود و توسعه شبکه‌های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی
- احداث تاسیسات تصفیه و شبکه‌های جمع‌آوری فاضلاب شهری و روستایی و فاضلاب‌های صنعتی
- امکان‌سنجی و انتقال بین حوضه‌ای براساس رعایت اصول توسعه پایدار، جنبه زیست محیطی، حقوق ذی‌نفعان، توجیه‌پذیری اقتصادی، اجتماعی و امنیتی

- اتخاذ تدابیر غیرسازه‌ای در جهت توسعه منابع آب

- ایجاد نظام اولویت‌بندی طرحهای توسعه منابع آب براساس اصول علمی، فنی، اقتصادی و زیست‌محیطی بر مبنای ارزش اقتصادی آب
- جلوگیری از توسعه برداشت از آبهای زیرزمینی برای کلیه مصارف در دشتهای ممنوعه و بحرانی
- تدوین و اجرای برنامه جامع خشکسالی و سیل
- تعیین حریم حفاظت کیفی منابع آبهای سطحی و زیرزمینی

- مبادله آب براساس منافع ملی کشور

- امکان‌سنجی مبادله آب و صادرات آن به کشورهای همجوار با توجه به توجیحات فنی، اقتصادی، اجتماعی، امنیتی، سیاسی و زیست محیطی با رعایت حقوق ذی‌نفعان هر حوضه
- اجرای طرحهای واردات آب از کشورهای مجاور با توجه به توجیحات فنی، اقتصادی و اجتماعی

- تدوین و استقرار نظام اطلاع‌رسانی در بخش آب
  - اطلاع‌رسانی عمومی در راستای فرهنگ‌سازی به منظور ترویج و رعایت اصول صرفه‌جویی و مصرف بهینه آب
  - افزایش سطح آگاهی‌های عمومی به منظور ایجاد زمینه‌های مشترک مردمی در برنامه‌ریزی، اجرا و بهره‌برداری از طرح‌های توسعه منابع آب
  - ارتقای سطح آگاهی‌های کارکنان و مدیران در زمینه‌های تخصصی، مدیریتی و قوانین و مقررات و بهبود روشها
  - تقویت ارتباط و هماهنگی با مراکز و موسسات آموزش عمومی در راستای ترویج مصرف بهینه و حفاظت منابع آب از طریق متون درسی
  - تدوین نظام جامع اطلاعاتی عرضه و تقاضا
  - تدوین و استقرار نظام پژوهشی پویا در بخش آب
  - تولید و تعمیق دانش و فناوری با استفاده از پژوهش‌های مبتنی بر نیازهای فعلی و آتی بخش آب
  - دستیابی به روش فناوری نوین جهانی در بخش آب و همگام‌سازی پژوهش با روند سریع پیشرفت‌های جهانی
  - ظرفیت‌سازی پژوهشی در صنعت آب و تربیت نیروی انسانی
  - ارتقای ارتباط و هماهنگی با مراکز و موسسات دانشگاهی و تحقیقات ملی و بین‌المللی در راستای انتقال فناوری به صنعت آب
  - ارتقای توانایی‌ها و دانش علمی و فنی جهت دستیابی به روش‌های نوین تولید و استحصال آب شیرین

- افزایش بهره‌وری در نیروی انسانی و مدیریت مالی
  - انتقال فن‌آوری و دانش فنی در عرصه‌های مورد نیاز کشور
  - ظرفیت‌سازی بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و امکانات موجود نیروی انسانی و توزیع آن در سطوح جغرافیایی
  - برقراری نظام ارزشیابی مستمر و رتبه‌بندی و تشخیص صلاحیت نیروی انسانی در راستای شایسته‌سالاری
  - اعمال نظام تشویق و تنبیه به منظور افزایش کارایی نیروی انسانی